

Memo Forum / raad

Aan	: De gemeenteraad
Van	: Het college van burgemeester en wethouders
Onderwerp	: Kamerbrief 'Aangescherpte voorkeursvolgorde zon'
Zaaknummer	: 614772
Doel	: Informeren

Kennisnemen van

de duiding van de kamerbrief 'Aangescherpte voorkeursvolgorde zon' over het juridisch verankeren van de aangescherpte voorkeursvolgorde zon (2023-0000629635).

Inleiding

Op 26 oktober 2023 heeft minister De Jonge de Tweede Kamer een brief gestuurd over het juridisch verankeren van de voorkeursvolgorde zon. Aanleiding voor de brief zijn de afspraken die Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) hebben gemaakt over het multifunctioneel gebruiken van locaties voor de opwek van zonne-energie.

In de brief geven de partijen aan volop in te zetten op zonnepanelen op daken en gevels en andere terreinen en scherper te zijn op de mogelijkheden van zonnepanelen op landbouw- en natuurgebieden.

Deze memo informeert de raad over de inhoud van de brief én de relatie tot het Afwegingskader Zon op Land.

Inhoud

De verschillende ruimtelijke opgaven in ons land, zoals woningbouw en de landbouwtransitie, vragen om scherpe keuzes over de beschikbare ruimte. Wat betreft zonne-energie is het uitgangspunt dat zonnepanelen zoveel mogelijk op daken en gevels komen te liggen of in combinatie met een andere functie worden toegepast. Hierbij wordt de zogenaamde 'Zonneladder' gehanteerd. Er wordt eerst gekeken naar de mogelijkheid van zonnepanelen op daken en gevels (trede 1) en op gronden binnen en buiten bestaand bebouwd gebied (trede 2 en 3) en, als deze 3 treden onvoldoende mogelijkheden bieden voor energie-opwek, naar zonnepanelen op landbouw- en natuurgebieden (trede 4). Belangrijke voorwaarde is dat multifunctionele combinaties (trede 2, 3 en 4) landschappelijk goed inpasbaar zijn en passen op het elektriciteitsnet.

De brief kondigt een aanscherping van de voorkeursvolgorde aan, specifiek de omschrijving van landbouw- en natuurgebieden op trede 4. Het uitgangspunt wordt nu dat landbouw- en natuurgebieden alleen gebruikt worden voor zonnepanelen als het gaat om:

1. Agri PV: combinatie van een substantiële agrarische functie met een zonnepark;
2. landbouwgronden die op basis van bestuurlijk bindende afspraken in transitie zijn, bijvoorbeeld gronden die in de toekomst een andere bestemming krijgen of gronden die minder geschikt worden voor een landbouwfunctie door verzilting, vernatting of bodemdaling; of

3. als de aanleg van zonneparken op gronden betekenisvol bijdraagt aan de vermindering van de netcongestie of zorgt voor vergroting van een efficiënter netwerkgebruik.

Dit betekent dat de provincies hun provinciale verordeningen hierop waar nodig gaan aanpassen. Naar verwachting doet de provincie Gelderland dit medio 2024 – begin 2025. Vanaf dat moment vraagt zonnepanelen op land extra motivering om een vergunning te krijgen. De uitwerking van de provincie gaat uitwijzen hoe er bepaald moet worden of er (on)voldoende mogelijkheden zijn voor zonnepanelen op trede 1 tot en met 3.

Deze aanscherping en de afspraken in de Regionale Energie Strategie

De minister schrijft in de brief dat de afspraken in de Regionale Energie Strategie (RES) overeind blijven. De RES vraagt ons als gemeente om twee thema's in lokaal beleid uit te werken, namelijk:

- landschappelijke inpassing van zonnevelden; en
- financiële participatie van inwoners.

Het Afwegingskader Zon op Land van de gemeente Zutphen - wat nu ter besluitvorming aan de gemeenteraad is aangeboden - én het eerder vastgestelde Omgevingsplan landelijk gebied geven hier invulling aan. Daarnaast onderschrijft de minister het belang van het halen van de doelstellingen om in Nederland in 2030 35 TWh duurzame elektriciteit op te wekken en 55% minder CO2 uit te stoten. In onze RES is de ambitie opgenomen om in 2030 1,07 TWh duurzame elektriciteit per jaar op te wekken. Dit is onze bijdrage aan het landelijk bod. De betrokken partijen zijn zich ervan bewust dat de aanscherping van de voorkeursvolgorde het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de realisatie van de RES-doelstelling en daarmee de vermindering van de CO2-uitstoot beperkt. Dat verplicht partijen om de mogelijkheden onder de treden 1, 2 en 3 nog aantrekkelijker te maken.

Deze aanscherping en het Afwegingskader Zon op Land Gemeente Zutphen

Met de aanscherping van de voorkeursvolgorde zon worden de mogelijkheden voor zonnepanelen op landbouw- of natuurgrond minder, maar ze blijven mogelijk. Wanneer een initiatiefnemer grond heeft gevonden die aan de provinciale verordening voldoet, mag er een vergunning bij de gemeente aangevraagd worden. Het Afwegingskader Zon op Land geeft de gemeenteraad handvatten om een initiatief op dat moment te kunnen beoordelen.

Voorkeursvolgorde versus voorwaardelijke volgorde

Landelijk is de zonneladder tot nu toe gebruikt als voorkeursvolgorde. Dus naarmate een landschapstype of locatie minder de voorkeur heeft, staat hij op een lagere treden en moet er aan meer voorwaarden worden voldaan. De zonneladder werd tot nu toe niet gebruikt als een voorwaardelijke volgorde; dus niet eerst alle ja-mogelijkheden voordat je naar ja-mits en nee-tenzij gaat. De brief van de minister brengt daar op dit moment geen verandering in. Het ontwikkelen van zonnevelden op land loopt dus nog steeds parallel aan het ontwikkelen van windmolens en het leggen van zonnepanelen op daken.

Samenvatting:

- Met de aanscherping van de voorkeursvolgorde zon worden de mogelijkheden voor zonnepanelen op landbouw- of natuurgrond minder, maar ze blijven mogelijk; en
- de afspraken uit de Regionale Energie Strategie blijven bestaan, en dus ook de opdracht om uitgangspunten voor de landschappelijke inpassing van zonnevelden en participatie van inwoners vast te leggen in lokaal beleid.

Advies aan de gemeenteraad

Het college raadt de gemeenteraad nog steeds aan om het Afwegingskader Zon op Land Gemeente Zutphen vast te stellen. De aanscherping van de voorkeursvolgorde zon brengt hier geen verandering in. Aanvullend wil het college toevoegen dat:

- we op dit moment geen beleid hebben voor zonnevelden groter dan 5 hectare, en ze dus ook op een ongewenste manier ontwikkeld kunnen worden;
- we onze afspraken in de Regionale Energie Strategie moeten nakomen;
- we de tijd die inwoners hebben gestoken in de ontwikkeling van het afwegingskader en hun inbreng serieus moeten nemen; en als laatste
- de raad zelf unaniem opdracht heeft gegeven voor het Afwegingskader Zon op Land.

Vervolg

Het Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) spreken af om minimaal jaarlijks het gesprek met elkaar aan te gaan over welke ontwikkelingen zich voordoen bij de voorkeursvolgorde zon, waarbij dilemma's besproken worden, gekeken wordt of de aanscherping van de voorkeursvolgorde zon nog passend is en leiden tot realisatie van de gestelde doelen. Dit vindt voor de eerste keer voor 1 juli 2024 plaats.

Bijlagen

614772 - Bijlage 1 - Kamerbrief 'Aangescherpte voorkeursvolgorde zon'